

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē

॥ ēkapañcāśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ ēkapañcāśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmasya bandhanatō mōkṣaṃ śrutvā cintitēna rāvaṇēna
dhūmrākṣasya yuddhāya prēṣaṇaṃ sēnāpatinā saha tasya
nagarānnirgamaṇaṃ ca

tēṣāṃ tu tumulaṃ śabdaṃ
vānarāṇāṃ mahaujasāṃ |
nardatāṃ rākṣasaiḥ sārdhaṃ
tadā śuśrāva rāvaṇaḥ ॥ 6.51.1 ॥

snigdhaḡambhīranirghōṣaṃ
śrutvā taṃ ninadaṃ bhṛśaṃ |
sacivānāṃ tatastēṣāṃ
madhyē vacanamabravīt ॥ 6.51.2 ॥

yathāsau samprahr̥ṣṭānāṃ
vānarāṇāmupasthitaḥ |
bahūnāṃ sumahān nādō
mēghānāmiva garjatām ॥ 6.51.3 ॥

suvyaktaṃ mahatī prīti -
rētēṣāṃ nātra saṃśayaḥ |

tathāhi vipulairnāдай -

ścukṣubhē lavaṇārṇavaḥ || 6.51.4 ||

tau tu baddhau śaraistīkṣṇai -

rbhrātarau rāmalakṣmaṇau |

ayaṃ ca sumahān nādaḥ

śaṅkāṃ janayatīva mē || 6.51.5 ||

ēvaṃ ca vacanaṃ cōktvā

mantriṇō rākṣasēśvaraḥ |

uvāca nairṛtāmstatra

samīpaparivartinaḥ || 6.51.6 ||

jñāyatāṃ tūrṇamētēṣāṃ

sarvēṣāṃ ca vanaukasām |

śōkakālē samutpannē

harṣakāraṇamutthitam || 6.51.7 ||

tathōktāstē susambhrāntāḥ

prākāramadhiruhya ca |

dadṛśuḥ pālītāṃ sēnāṃ

sugrīvēṇa mahātmanā || 6.51.8 ||

tau ca muktau sughōrēṇa

śarabandhēna rāghavau |

samutthitau mahābhāgau

viṣēduḥ sarvarākṣasāḥ || 6.51.9 ||

santrastahrdayāḥ sarvē

prākārādavaruhya tē |

vivarṇā rākṣasā ghōrā
rākṣasēndramupasthitāḥ || 6.51.10 ||

tadapriyaṃ dīnamukhā
rāvaṇasya ca rākṣasāḥ |
kṛtsnaṃ nivēdayāmāsu -
ryathāvad vākyakōvidāḥ || 6.51.11 ||

yau tāvindrajitā yuddhē
bhrātarau rāmalakṣmaṇau |
nibaddhau śarabandhēna
niṣprakampabhujau kṛtau || 6.51.12 ||

vimuktau śarabandhēna
dṛśyētē tau raṇājirē |
pāśāniva gajau chittvā
gajēndrasamavikramau || 6.51.13 ||

tacchrutvā vacanaṃ tēṣāṃ
rākṣasēndrō mahābalaḥ |
cintāśōkasamākrāntō
vivarṇavadanō'bhavat || 6.51.14 ||

ghōrairdattavarairbaddhau
śarairāśīviṣōpamaiḥ |
amōghaiḥ sūryasaṅkāśaiḥ
pramathyēndrajitā yudhi || 6.51.15 ||

tadastrabandhamāsādyā
yadi muktau ripū mama |

saṁśayasthamidaṁ sarva -

manupaśyāmyahaṁ balam || 6.51.16 ||

niṣphalāḥ khalu saṁvṛttāḥ

śarāḥ pāvakatējasah |

ādattaṁ yaistu saṅgrāmē

ripūṇāṁ jīvitam mama || 6.51.17 ||

ēvamuktvā tu saṅkruddhō

niḥśvasannuragō yathā |

abravīd rakṣasāṁ madhyē

dhūmrākṣam nāma rākṣasam || 6.51.18 ||

balēna mahatā yuktō

rakṣasāṁ bhīmavikrama |

tvaṁ vadhāyāśu niryāhi

rāmasya saha vānaraiḥ || 6.51.19 ||

ēvamuktastu dhūmrākṣō

rākṣasēndrēṇa dhīmatā |

parikramya tataḥ śīghram

nirjagāma nṛpālayāt || 6.51.20 ||

abhiniṣkramya tad dvāram

balādhyakṣamuvāca ha |

tvarayasva balaṁ śīghram

kiṁ cirēṇa yuyutsataḥ || 6.51.21 ||

dhūmrākṣavacanaṁ śrutvā

balādhyakṣō balānugaḥ |

balamudyōjayāmāsa

rāvaṇasyājñayā bhṛśam || 6.51.22 ||

tē baddhaghaṇṭā balinō

ghōrarūpā niśācarāḥ |

vinadyamānāḥ saṃhr̥ṣṭā

dhūmrākṣaṃ paryavārayan || 6.51.23 ||

vividhāyudhahastāśca

śūlamudgarapāṇayah |

gadābhiḥ paṭṭisairdaṇḍai -

rāyasairmusalairapi || 6.51.24 ||

parighairbhindipālaisca

bhallaiḥ pāsaiḥ paraśvadhaiḥ |

niryayū rākṣasā ghōrā

nardantō jaladā yathā || 6.51.25 ||

rathaiḥ kavacinastvanyē

dhvajaiśca samalaṅkṛtaiḥ |

suvarṇajālavihitaiḥ

kharaśca vividhānanaiḥ || 6.51.26 ||

hayaiḥ paramaśīghraiśca

gajaiścaiva madōtkāṭaiḥ |

niryayurnairṛtavvyāghrā

vyāghrā iva durāsadāḥ || 6.51.27 ||

vṛkaśiṃhamukhairyuktaṃ

kharaḥ kanakabhūṣitaiḥ |

ārurōha rathaṃ divyaṃ
dhūmrākṣaḥ kharaniḥsvanaḥ || 6.51.28 ||

sa niryātō mahāvīryō
dhūmrākṣō rākṣasairvṛtaḥ |
hasan vai paścimadvārā -
ddhanūmān yatra tiṣṭhati || 6.51.29 ||

rathapravaramāsthāya
kharayuktaṃ kharasvanam |
prayāntaṃ tu mahāghōraṃ
rākṣasaṃ bhīmadarśanam || 6.51.30 ||

antarikṣagatāḥ krūrāḥ
śakunāḥ pratyasēdhayan |
rathaśīrṣē mahābhīmō
gṛdhraśca nīpapāta ha || 6.51.31 ||

dhvajāgrē grathitāścaiva
nīpētuh kuṇapāśanāḥ |
rudhirārdrō mahāñśvētaḥ
kabandhaḥ patitō bhuvi || 6.51.32 ||

visvaram cōtsṛjannādān
dhūmrākṣasya nīpātitaḥ |
vavarṣa rudhiraṃ dēvaḥ
sañcacāla ca mēdinī || 6.51.33 ||

pratīlōmaṃ vavau vāyu -
rnirghātasamaniḥsvanaḥ |

timiraughāvṛtāstatra

diśaśca na cakāśirē || 6.51.34 ||

sa tūtpātāṃstatō dṛṣṭvā

rākṣasānāṃ bhayāvahan |

prādurbhūtān sughōrāṃśca

dhūmrākṣō vyathitō'bhavat |

mumuhū rākṣasāḥ sarvē

dhūmrākṣasya puraḥsarāḥ || 6.51.35 ||

tataḥ subhīmō bahubhirniśācarai -

rvṛtō'bhiniṣkramya raṇōtsukō balī |

dadarśa tāṃ rāghavabāhupālītāṃ

mahaughakalpāṃ bahu vānarīm camūm || 6.51.36 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
yuddhakāṇḍē ēkapañcāśaḥ sargaḥ ||